

**А.В. Галинська, к.е.н., доцент кафедри менеджменту
Сумський національний аграрний університет, Україна
Рябенко О.В., здобувач вищої освіти ступеня магістр
Сумський національний аграрний університет, Україна**

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОЮ ТЕРИТОРІЄЮ

Соціально-економічні пріоритети розвитку аграрної сфери економіки тісно пов'язані з розвитком сільських територій, формуванням зайнятості сільських жителів, ринку праці на селі, підвищенням рівня доходів та якості життя сільських жителів. При цьому сільські території є просторовою основою розміщення сільськогосподарського виробництва та інших видів діяльності на селі, власне сільських поселень, використання природних ресурсів у процесі суспільної життєдіяльності. В наслідок радикальних реформ, які відбулися в Україні, на селі докорінно змінилися відносини власності, форми господарювання, поширилися альтернативні види діяльності (сільський туризм), розширилися функції та права органів місцевого самоврядування, сільських громад, суспільних організацій.

Разом з тим загострилися проблеми зайнятості та безробіття, бідності, відтворення сільського населення в цілому. У відповідності до глобальних тенденцій сучасного соціально-економічного розвитку сільський спосіб життя стає менш престижним, неухильно скорочується кількість сіл, сільських жителів. Вказані процеси потребують постійного державного регулювання, розробки нових підходів щодо організації сільських територій, вдосконалення управління ними.

Неефективне ресурсокористування та спад аграрного виробництва зумовили деградацію соціальної інфраструктури, падіння доходів та рівня життя населення, зменшення зайнятості, погіршення житлово-комунальних умов, спричинили демографічну кризу в цілому. Так, у селах функціонує тільки 42,8 % водопроводів, що в умовах сухого степу значно погіршує якість

життєдіяльності. Сільські території мають недостатню транспортну доступність: по щільності автомобільних доріг - на 57,0 % менше загальнодержавного значення, залізничних - у 2,3 разів. Понад 60,0 % житлових будівель збудовані у 60-х - 70-х роках, тобто є старими. Масове будівництво нового житла для селян ведеться не достатньо (40-45 тис. м²/рік).

Тому першочерговим завданням розвитку сільської економіки та аграрного виробництва зокрема є насамперед їх диверсифікація у відповідності до розміщення та структури ресурсного потенціалу. Про це свідчить приклад Польщі та інших країн Європейського Союзу, де сільські території вийшли на якісно новий рівень розвитку саме завдяки диверсифікації.

Особлива увага повинна бути надана соціальним пріоритетам розвитку сільських територій. Тому належна мотивація праці, формування її ринку, пропагування сільського способу життя є запорукою ефективного функціонування сільських територій. Підґрунтям для цього є належне фінансування не тільки виробничої діяльності, але й сільських громад. В умовах бюджетного дефіциту необхідним є пошук нових джерел інвестицій. Відомими є пропозиції про укрупнення існуючих адміністративних сільських районів до 70 тис. жителів та нові нормативи кількості об'єктів соціального культурного побуту в них. Проте економія коштів при цьому може обернутися втратою центрів розвитку (районних центрів) на великих територіях, погіршенням доступності селян до культурних та соціально-економічних благ, які передбачає урбанізація

Можливим джерелом фінансових ресурсів розвитку сільських територій є місцеві позики та облігації. Використання місцевих позик має бути органічно ув'язане зі стратегією (концепцією) розвитку сільської території, а точніше, бути націленим на її фінансово-інвестиційне обслуговування. При формуванні відповідних програм на базі облігаційного фінансування необхідно враховувати ризики та варіанти їх нейтралізації. Місцеві позики повинні являти собою складовий елемент внутрішньо єдиної структури фінансово-інвестиційної системи регіону.

Вдосконалення державної підтримки та державного регулювання розвитку сільських територій передбачає виокремлення відповідних напрямів та функцій з аграрної політики з метою підвищення їх значимості. При цьому у депресивних сільських регіонах укрупнення сільських територій з малою кількістю населення та зменшення кількості центрів їх організації та управління не є доцільним. Мова йде швидше про розробку та дотримання нових принципів ефективного управління: цілевстановлення, альтернативності, системності, безперервності, послідовності, реалістичності, динамічності, соціальної орієнтованості, результативності.